

Sygn. akt II Ca 1081/15

POSTANOWIENIE

Dnia 10 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Mariusz Broda (spr.)

Sędziowie : SSO Małgorzata Klesyk

SSO Sławomir Buras

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 listopada 2015 r. w K. sprawy

z wniosku (...) S.A. z siedzibą w W.

z udziałem K. M. , E. M.

o wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej (...)

na skutek apelacji uczestników od postanowienia Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 13 lipca 2015 r., sygn. akt Dz.Kw 11731/15

postanawia: oddalić apelację.

SSO Małgorzata Klesyk SSO Mariusz Broda SSO Sławomir Buras

ZARZĄDZENIE

(...)

Sygn. akt IICa 1081/15

UZASADNIENIE

W dniu 2.06.2015r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Kielcach uwzględnił wniosek (...) S.A. z siedzibą w W. i dokonał wpisu, w dziale IV księgi wieczystej (...), hipoteki przymusowej w kwocie 50 000 zł.

Postanowieniem z dnia 13.07.2015r. Sąd Rejonowy w Kielcach , po rozpoznaniu skargi na powyższa czynność referendarza , złożonej przez K. M. i T. M., utrzymał w mocy dokonany przez referendarza sądowego wpis. W uzasadnieniu tej treści rozstrzygnięcia Sąd I instancji wyjaśnił , że wpis nastąpił na podstawie nakazu zapłaty wydanym przeciwko K. M. przez Sąd Okręgowy w Warszawie w postępowaniu nakazowym , który stanowi tytuł zabezpieczenia już z chwilą jego wydania , wykonalny nawet bez nadawania mu klauzuli wykonalności. Tytuł taki wydany przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim , stanowi zgodnie z treścią przepisu art. 743 ¹ § 1 k.p.c. – podstawę do podjęcia czynności związanych z wykonaniem zabezpieczenia (m.in. wpis hipoteki przymusowej do księgi wieczystej), także na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego. Z treści działu drugiego księgi tej (...) wynika, że figuruje w nim dłużnik, a podstawa wpisu znajduje oparcie w obowiązującym porządku prawnym.

Z tych względów Sąd I instancji doszedł do przekonania , że wpis hipoteki przymusowej dokonany został prawidłowo, dodając , że zgodnie z treścią przepisu art. 743 ¹ § 3 k.p.c. wniesienie przez małżonka obowiązanego sprzeciwu,

nie wstrzymuje wykonania zabezpieczenia, a dopiero stwierdzenie przez sąd upadku zabezpieczenia, skutkuje wykreśleniem wpisu w księdze.

Powyższe postanowienie zaskarżyli E. M. i K. M.. W wywiezionej apelacji zarzucili naruszenie art. 109 ust. 1 i art. 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, art. 492 kpc i art. 743¹ §1 kpc poprzez dokonanie wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej wspólność majątkową małżeńską uczestników postępowania na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty, wystawionego jedynie przeciwko jednemu z małżonków, tj. K. M.. W szczególności podnieśli, że:

- skoro ustanowienie hipoteki przymusowej, także w postępowaniu zabezpieczającym, ma na celu ułatwienie przyszłego postępowania egzekucyjnego, to skutek ten może być osiągnięty tylko wtedy, gdy wierzyciel dysponuje tytułem prawnym wymaganym do wszczęcia egzekucji, co przemawia za przyjęciem, że podstawą wpisu hipoteki przymusowej powinien stanowić taki sam tytuł, jaki uprawnia do prowadzenia egzekucji;

- skoro charakter prawny wiarygodności zabezpieczonej hipoteką przymusową nie znajduje obecnie odzwierciedlenia w rodzaju hipoteki, nie ma podstaw do uznania, by decyzja nieostateczna doręczona jedynie dłużnikowi mogła stanowić podstawę wpisu hipoteki stanowiącej współwłasność łączną dłużnika i jego małżonka (p. postanowienie SN z dnia 24.10.2013r., IV CSK 7/13);

- rozważania te, pomimo, iż dotyczyły sytuacji, w której podstawą wpisu były decyzje administracyjne i administracyjne tytuły wykonawcze, to można i należy je przenieść na grunt niniejszego postępowania, gdyż nieprawomocny nakaz zapłaty pełni tę samą rolę, co nieostateczna decyzja administracyjna i winno się go tak samo jak decyzję administracyjną traktować w zakresie możliwości ustanowienia hipoteki przymusowej;

- przy wykładni przepisów dotyczących wpisu hipoteki przymusowej nie można pomijać konieczności ich ścisłej interpretacji, skoro wpis ograniczonego prawa rzeczowego wpływa bezpośrednio na prawo własności przysługujące małżonkowi dłużnika;

- w aktualnym stanie prawnym, hipoteka przymusowa może zostać wpisana na podstawie dokumentu, który wystawiony jest przeciwko wszystkim osobom wpisanym w księdze wieczystej, jako właściciele nieruchomości (p. postanowienie SN z dnia 13.01.2013r., IIICSK 69/12);

- art. 743¹ § 1 kpc został dodany do kodeksu postępowania cywilnego w dniu 5.02.2005r., gdy istniał jeszcze podział na hipotekę przymusową kaucyjną i zwykłą, a obecnie po zmianie przepisów u.k.w.h. wykładnia art. 492 kpc, art. 110 u.k.w.h., art. 743¹ § 1 kpc, nie może prowadzić do wniosku, że można dokonać zabezpieczenia roszczenia poprzez wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości wspólnej małżonków w oparciu o nieprawomocny nakaz zapłaty dotyczący tylko jednego małżonka.

Wobec powyższego skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wpisu i oddalenie wniosku (...) S.A. o wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości, dla której prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w Kielcach księga wieczysta (...) oraz obciążenie wnioskodawcy kosztami postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości pozostającej przedmiotem wspólności majątkowej małżeńskiej, może być dokonany na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty wydanemu tylko przeciwko dłużnikowi, a nie jego małżonkowi. Zatem wbrew zarzutom apelacji, nie naruszył art. 109 ust. 1 u.k.w.h., art. 110 pkt.1 u.k.w.h., art. 492 § 1 k.p.c. i art. 743¹ § 1 kpc. Zgodnie z art. 492 § 1 k.p.c., nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z chwilą wydania stanowi z mocy prawa tytuł zabezpieczenia, wykonalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności. Stosownie do § 2 tego artykułu, powód wnosząc o dokonanie zabezpieczenia jest

obowiązany wskazać sposób zabezpieczenia. Nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym jest więc zrównany z postanowieniem o udzieleniu zabezpieczenia (zastępuje to postanowienie), z tą różnicą, że nie ma potrzeby nadawania mu, zgodnie z art. 743 § 1 k.p.c., klauzuli wykonalności, jeżeli podlega on wykonaniu w drodze egzekucji. Zatem nakaz zapłaty obejmujący obowiązek zapłaty świadczenia pieniężnego - który, zgodnie z art. 747 pkt. 2 k.p.c., może być zabezpieczony przez obciążenie nieruchomości hipoteką przymusową - stanowi podstawę wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości pozwanego w razie złożenia takiego wniosku przez uprawnionego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 2 grudnia 2003 r., III CZP 92/03, OSNC 2005/2/22 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 28 stycznia 1999 r., I CKN 977/97, OSNC 1999/7-8/137). Nieprawomocny nakaz zapłaty będący podstawą wpisu hipoteki przymusowej nie jest tytułem wykonawczym, o którym mowa w art. 109 ust. 1 u.k.w.h., lecz tytułem zrównanym w skutkach prawnych z postanowieniem sądu o udzieleniu zabezpieczenia, wymienionym w art. 110 pkt. 1 u.k.w.h. Złożenie wniosku o wpis hipoteki przymusowej na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty spełnia wymagania określone w art. 492 § 2 k.p.c. (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 22 listopada 2013 r., III CSK 326/12, LEX nr 1431016).

Wobec takiej wykładni przepisów art. 110 pkt. 1 u.k.w.h. w zw. z art. 492 § 1 k.p.c. zasadnym było zastosowanie w niniejszej sprawie art. 743¹ § 1 k.p.c., w myśl którego postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydane przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim stanowi podstawę do podjęcia czynności związanych z wykonaniem zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego. Wbrew stanowisku apelujących, przepis ten rozszerza możliwość wykonania postanowień o udzieleniu zabezpieczenia (w tym będących tytułami zabezpieczenia nakazów zapłaty w postępowaniu nakazowym) przez dokonywanie czynności także na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego małżonków, bez konieczności uzyskania przez uprawnionego klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanej i odnosi się również do obciążenia nieruchomości hipoteką przymusową. Możliwe jest więc dokonanie wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej majątek wspólny małżonków na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty wystawionego przeciwko jednemu małżonkowi (por. A. Jakubecki – Komentarz aktualizowany do art. 743¹ k.p.c., LEX). Podkreśla się bowiem, że przepis art. 743¹ k.p.c. zezwala na podjęcie czynności związanych z wykonaniem zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia wydanego przeciwko jednemu z małżonków, bez konieczności uzyskania przez uprawnionego klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanej (p. Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego pod red. M. Manowskiej, Wolters Kluwer, 3 wydanie, W-wa 2015r.). Pogląd ten znajduje zastosowanie także w niniejszej sprawie, skoro stanowiący tytuł zabezpieczenia nieprawomocny nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (art. 492 § 1 kpc), jest zrównany z podstawą wpisu hipoteki przymusowej o jakiej mowa art. 110 pkt. 1 u.k.w.h. Wpis hipoteki przymusowej na tak zidentyfikowanej podstawie, jest niczym innym, jak podjęciem czynności związanych z wykonaniem zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego – w rozumieniu art. 743¹ § 1 kpc.

Apelujący rozwijając podniesione zarzuty wywodzili, że skoro nie ma podstaw do uznania, by decyzja nieostateczna doręczona jedynie dłużnikowi, stanowiła podstawę wpisu hipoteki na nieruchomości stanowiącej współwłasność obojga małżonków, to tym samym taką podstawą nie może być nieprawomocny nakaz zapłaty o jakim mowa. Skarżący odwołują się m.in. do orzecznictwa Sądu Najwyższego, przywołując m.in. postanowienie z dnia 9.01.2013r. III CSK 69/12, Lex nr 1293964. Jednak uważna lektura jego treści, tak sformułowanej przez skarżących tezy nie tylko nie potwierdza, ale wręcz prowadzi do wniosku odmiennego, wzmacniającego dotychczasowy kierunek rozważań Sądu II instancji. Nie jest bowiem bez znaczenia to, czy podstawą wpisu hipoteki przymusowej ma być nieostateczna decyzja bądź administracyjny tytuł wykonawczy, czy też nieprawomocny nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym. Stan faktyczny, na gruncie którego zapadło to orzeczenie, dotyczył tej pierwszej podstawy (o charakterze „administracyjnym”), a w konsekwencji tego należało go oceniać przez pryzmat przepisów ustawy z dnia 17.06.1966r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Wobec tego podmiot, któremu służy wierzytelność z tytułu należności skarbowych (np. zaległych składek na ZUS), chcąc skorzystać z możliwości poddania egzekucji lub wpisania hipoteki przymusowej na składnikach majątku należących także (obok dłużnika) do osoby niebędącej osobistym dłużnikiem (małżonka dłużnika), nie jest zwolniony od zachowania trybu postępowania służącego zaspokojeniu. W

tym przypadku zachodzi konieczność uzyskania administracyjnego tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko zobowiązanemu i jego małżonkowi (art. 27 c u.p.e.a). Raz jeszcze podkreślić należy , że jest to konsekwencja stosowania reżimu u.p.e.a. Do wpisu hipoteki przymusowej na tak zidentyfikowanej podstawie „administracyjnej” nie ma zastosowania przepis art. 743¹ § 1 kpc , który z kolei otwiera drogę do uwzględnienia takiego wniosku w przypadku kiedy jego podstawą jest właśnie nieprawomocny nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przeciwko dłużnikowi, w sytuacji , kiedy nieruchomość stanowi majątek wspólny dłużnika i jego małżonka.

Reasumując, zasadą w obecnym stanie prawnym jest to , że hipoteka przymusowa może zostać wpisana na podstawie dokumentu , który wystawiony jest przeciwko wszystkim osobom ujawnionym w księdze wieczystej jako właściciele nieruchomości, ale istnieją odstępstwa od tej reguły, kiedy w przypadkach wyraźnie wskazanych w ustawie dopuszcza się podjęcie czynności związanych zarówno z wykonaniem zabezpieczenia , jak i egzekucją z mienia wchodzącego w skład majątku wspólnego na podstawie - wystawionej przeciwko tylko jednej osobie pozostającej w związku małżeńskim, czego przykładem jest art. 743¹ kpc (p. postanowienie SN z dnia 17.04.2013r. , I CSK 433/12, Lex nr 1341645).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc w z. z art. 13 § 2 kpc.

SSO Małgorzata Klesyk SSO Mariusz Broda SSO Sławomir Buras

(...)